

Indisch DNA: een kennismaking

Maarten Fornerod

Indische Genealogische Vereniging
email: secretaris@igv.nl

Op het moment heeft ruim één op de tien Nederlanders een voorouder uit de voormalige kolonie Nederlands-Indië. Dit zijn onder andere (afstammelingen van) Indische, Molukse en Indisch Chinese Nederlanders die na 1945 vanuit Azië naar Nederland zijn gekomen.

Wat er na 1945 in Nederland op grote schaal is gebeurd is *genetic admixture*, een Engelse vakterm voor het vermengen van DNA van verschillende ethnische bevolkingsgroepen.

Toen in het begin van de 17e eeuw in Batavia en omstreken voor het eerst Europese mannen bij Aziatische vrouwen nageslacht verwekten had men een uiterst negatieve kijk op de Indo-Europese nakomelingen. Men was ervan overtuigd dat bij vermenging van rassen de slechtste eigenschappen van elk van de twee rassen zouden overheersen. Die zienswijze is helaas tot in de 20e eeuw vrij populair gebleven.

Tegenwoordig denken we hier anders over; er zijn weinig mensen die beweren dat vermenging van ethnische groepen biologisch negatief is. Er is ook geen enkel bewijs voor. Sterker nog, er is bewijs voor het tegenovergestelde.

Dat komt omdat genetische diversiteit gezond is. We weten dat in kleine geografisch of sociaal geïsoleerde bevolkingsgroepen veel gezondheidsproblemen voorkomen die terug te voeren zijn op het ontbreken van genetische diversiteit. De reden daarvoor is dat we van de meeste van onze genen twee kopiën hebben, en dat er meestal weinig aan de hand is als één van die twee iets minder goed werkt. Zijn ze alle twee hetzelfde, zoals gebeurt bij het krijgen van kinderen met directe familie, dan is de kans groot dat het kind een aantal genen met twee minder goede exemplaren erft, met mogelijke gezondheidsgevolgen.

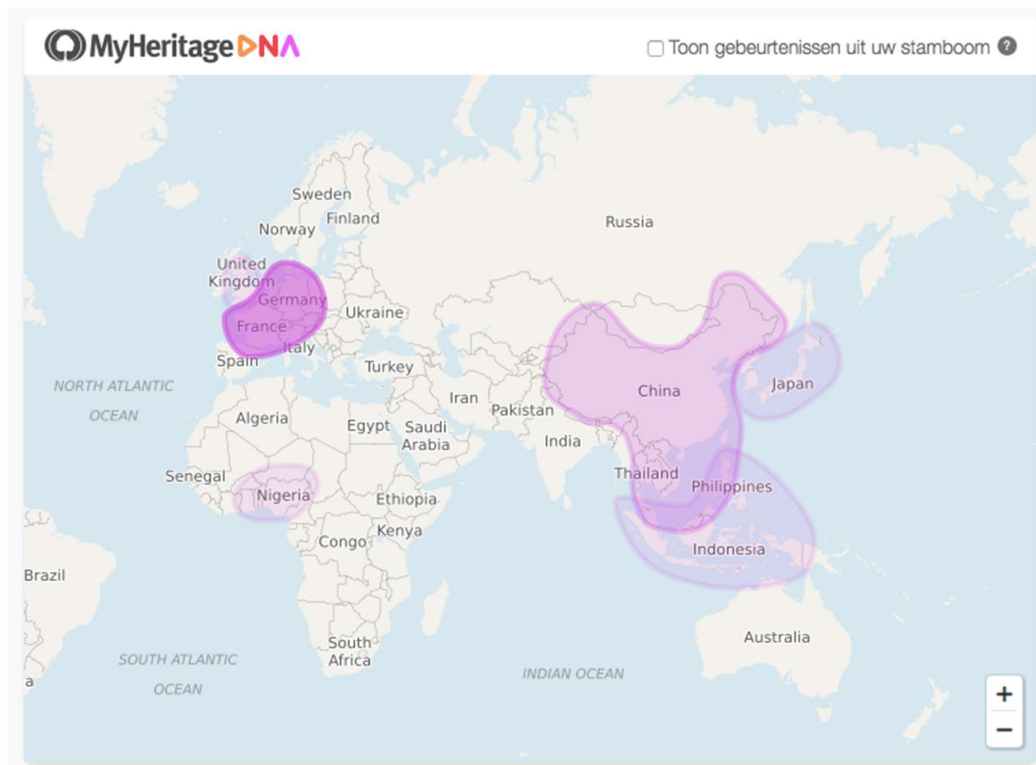
Op zoek naar Aziatische genen

Één tot twee miljoen Nederlanders hebben Aziatische genen afkomstig uit voormalig Nederlands Indië. Maar welke genen zijn dat? En kunnen wij hieruit iets leren over hun herkomst? Met het beschikbaar komen van betrouwbare en betaalbare DNA tests ligt het antwoord op de eerste vraag binnen handbereik.

Momenteel zijn er drie soorten DNA tests op de markt: autosomaal + X chromosoom, mitochondrieel en Y chromosoom. Veruit de meeste genen liggen op het autosomaal DNA (95%) en het X Chromosoom (4,2%). Het Y chromosoom heeft maar 0,38% van onze genen, en het mitochondrieel DNA nog minder: 0,17%.

Om een globaal overzicht te krijgen van je genetische opbouw kun je dus het beste de autosomaal+X test nemen. Die is momenteel ook het goedkoopst. De globale herkomst van een stuk DNA kan worden bepaald aan de hand van variaties in het DNA, SNPs of STRs. Er zijn ongeveer 10 miljoen plaatsen in ons DNA die variabel zijn. Hoe verder de bevolkingsgroepen historisch - en dus vaak ook geografisch - van elkaar zijn verwijderd, hoe meer verschillen op die variabele plekken. Tussen Europees en Zuid-Oost Aziatisch DNA zijn die verschillen groot, en dat maakt het eenvoudig om die Aziatische stukken te identificeren.

Maar waar precies in Azië? Bij Indisch DNA wordt het Aziatische deel van het DNA vaak verkeerd door de verschillende methodes geïnterpreteerd, en wordt het deel afkomstig uit de Indonesische archipel vooral in China, Japan, Vietnam, Laos, Thailand, de Filipijnen of Korea geplaatst. Dit komt omdat er momenteel te weinig vergelijkingsmateriaal uit Indonesië zelf is.

Mijn Aziatische DNA wordt maar gedeeltelijk in Indonesië geplaatst. Dit komt doordat de huidige analyse-methodes te weinig Indonesisch vergelijkingsmateriaal hebben..

Voor matches geldt eenzelfde probleem. De databases zijn vooral gevuld met Europees DNA.

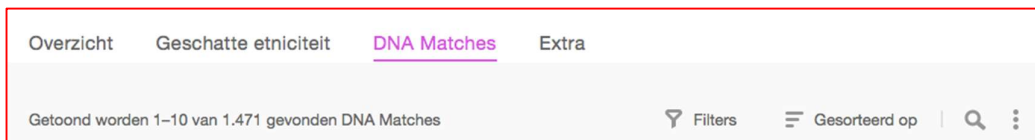
Het is niet verbazingwekkend dat vooral Europeanen hun DNA laten testen. Indonesiërs kunnen zich deze luxe veelal niet veroorloven. Maar heel veel Indonesisch DNA zwerft rond bij Indische Nederlanders, en door hun DNA tests

komt er toch behoorlijk wat Zuid-Oost Aziatisch (en Chinees) DNA in de databases. Dit is een van de redenen dat de Indische Genealogische Vereniging het stimuleren van DNA tests hoog op de agenda heeft staan. En met succes, er komen steeds meer hits die terug te voeren zijn tot Nederlands-Indië.

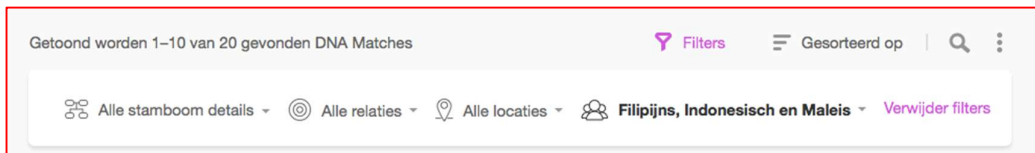
Sorteren op etniciteit

De community-site Gedmatch kan helpen te bepalen welke gedeeltes van het Indisch DNA Aziatisch/Afrikaans van oorsprong zijn en welke Europees. Vervolgens kan per match worden vastgesteld op welk deel de gelijkenis valt. De on-line tool dnapainter kan hierbij behulpzaam zijn.

MyHeritage heeft daarnaast een functie om matches te selecteren voor etniciteit.

Mijn DNA heeft bij MyHeritage 1471 matches

Hiervan zijn er nog maar 20 (ongeveer 1%) met personen van een gedeeltelijk Zuid-Oost Aziatische etniciteit, terwijl mijn DNA ongeveer 30% Aziatisch is.

Indisch DNA in Indonesië

Zoals talrijke Nederlanders Aziatisch of Afrikaans DNA met zich meedragen vanuit de Indo-Europeese of Indo-Afrikaanse samenlevingen in Nederlands Indië, zo dragen talrijke Indonesiërs Europees, Chinees of Afrikaans DNA met zich mee. Maar hoe ziet Indonesisch DNA er eigenlijk uit? Er zijn tot nu toe weinig Indonesiërs die hun DNA hebben laten testen bij een van de commerciële DNA bedrijven. Om ergens te beginnen heeft de Indisch Genealogische Vereniging een Indisch DNA Fonds opgericht die DNA tests vanuit Indonesië ondersteunt. MyHeritage ondersteunt dit initiatief.

Een andere bron van Indonesisch DNA komt van geadopteerden uit Indonesië. Van 1973 tot 1983 zijn zo'n 3000 kinderen vanuit Indonesië in Nederland geadopteerd. De adoptieprocedure was in die tijd erg schimmig, en veel adoptiepapieren blijken vervalst te zijn geweest. Dit heeft tot gevolg dat veel geadopteerden onbekend zijn met hun biologische ouders, en via DNA tests iets meer te weten hopen te komen. Jeroen Schuddebeurs is een van de geadopteerden die een DNA test heeft laten verrichten. Interessant genoeg kwamen matches die hij kreeg niet uit Indonesië maar uit Nederland, dankzij het Indische DNA dat Indische Nederlanders hebben laten testen. Op deze manier komt hij toch familie op het spoor, zij het verre, zij het via een grote omweg. De

Indische Genealogische Vereniging helpt geadopteerden graag met raad en daad om familieverbanden in kaart te brengen.

Tot slot

Nederland en Indonesië delen een diepe band, die is gegroeid gedurende 600 jaar lief en leed. Of we het leuk vinden of niet, deze band zal nog eeuwen in ons DNA te vinden zijn, zowel in Nederland als in Indonesië. Het is mijn hoop dat het besef van gedeeld DNA zal leiden tot een nauwer contact tussen Nederlanders en Indonesiërs.

Meer weten over Indisch DNA? De Indische Genealogische Vereniging is actief op dit gebied. <https://www.igv.nl/>

Ook organiseert de IGV samen met Stichting Zieraad op zaterdag 28 september in Den Haag een Indische Roots Expertisedag, waar ook een workshop Indisch DNA gegeven zal worden.

Kijk op <https://igv.nl/irex2019/> voor alle informatie.

INDISCHE GENEALOGISCHE VERENIGING + STICHTING ZIERAAD

IREX 2019

INDISCHE ROOTS
EXPERTISEDAG

ZATERDAG 28 SEPTEMBER
NATIONAAL ARCHIEF - DEN HAAG